

Octavius p. 552 ed. Paris. 1605, *natio lalebrosa, et lucifuga*; atque hinc *nocturnæ convocationes, et cætus antelucani* apud Tertullianum Apolog. c. 2 p. 5 de Coron. c. 3 p. 102 et ad uxor. c. 4 p. 163 ed. Paris. 1675.

(2) Late ea de re disputat Card. Bona Reri liturgic. l. 1 c. 21 §. 4 p. 114 et seq. ibique Sala in Notis t. 2.

(3) Consule Martenium l. c. art. 4 §. 5 et seq. p. 107.

(4) Amalarius de Rit. Eccles. l. 3 c. 42 in Biblioth. PP. t. 14 p. 1000 ed. Lugdon. Honorius autem de Gemma animæ l. 1 c. 115 c. 1215. Bibl. PP. t. 10 ed. Paris. cit. ita rem explicat, ut in festis tertia, in privatis diebus sexta, in quadragesima, vel in diebus jejunii nona hora Missa peragatur, idemque tradit Durandus Rational. l. 4 c. 1. Certe diebus festis hora tertia sacrificium offerri consuevisse, manifestum est ex Concilio Aurelianensi III. can. 14. t. 2 col. 1426 collect. Harduini, Gregorio M. Hom. 37 in Evang. n. 9 col. 1652 t. 1 ed. Maurin. Paris. 1705, Gregorio Turonensi de Vit. Patr. c. 8 n. 11 col. 1196. ed. Paris. 1699, Reginone de Eccles. discipl. l. 1 c. 53 p. 10 ed. Vien. 1765 Atque ita intelligendi sunt Epiphanius Exposit. fid. c. 23 p. 1106 t. 1 ed. Paris. 1622, et Walfridius Strabo de Reb. eccles. c. 23 in Biblioth. PP. t. 10 ed. Paris. col. 685, quorum alter *matutinis horis*, alter *ante meridiem* rem divinam conficiendam statuunt.

60. Nam Missa alia publica, alia privata est. Missa publica apud veteres ea præsertim erat, ad quam populus una cum suo Pastore conveniebat, atque in precibus, et oblatione communicabatur; aderant autem clerici, qui suorum ordinum muneribus fungebantur (1). Quæ missa dicebatur *collecta, et synaxis*, quod ad offerendum, atque ad communicandum multitudo fidelium colligeretur (2). Verum lapsu temporum cum illa desiit frequens communio Christianorum; missa *publica*, sive *conventualis, et canonica* appellata est, quæ cum cantu, ritumque solemnem peragitur, quæque in omnibus cathedralibus, collegiatis, et conventualibus ecclesiis pro benefactoribus quotidie celebranda est (3). Parochialis quoque Missa, quam omnes Parochi saltem diebus festis pro populo, cui præsent, offerre debent, publica dicitur (4); ut distinguatur à privatis sacrificiis, quæ pro quovis homine privato, ac bene de ea Ecclesia merito offeruntur.

(1) Non tantum clerici Missæ præsentibus erant suorum ordinum munera exercentes, verum etiam Presbyteri adhærebant Sacerdoti sacra facienti, cum eoque communicabant et ejusdem sacrificii participes erant, quem ritum late explicat Morinus de Sac. ordinat. p. 3 exerc. 3 c. 41 et seq. Certe Auctor Apostolic. const. l. 3 c. 11 et seq. p. 401 l. ind. Episcopum describit, qui rem divinam agit cum Presbyteris adstantibus, offerentibus, et communicantibus. Verba etiam consecrationis ab adstantibus Presbyteris prolata fuisse tradit Amalarius de Eccles. offic. l. 1 c. 12 in Biblioth. PP. t. 14 p. 945. ed. Lugdon., idemque patet ex vetusto Pontificali Ecclesiæ Rothomagensis apud Menardum in Not. ad sacram. S. Gregor. not. 282 col. 337 opp. S. Gregor. t. 3 ed. Maurin. Paris. 1705. Antiquæ hujus consuetudinis

apud Latinos vestigia supersunt in Episcoporum, et Presbyterorum ordinationibus; sed apud Græcos concelebratio adhuc viget.

(2) S. Augustinus in Brev. collat. diei tertiæ c. 17 col. 575 opp. t. 6 eit. ed. Ven., distinguit collectam à Dominica, veluti speciem à genere, uti nos publicam, solemnemque Missam à sacrificio distinguimus.

(3) Confer ea de re Benedictum XIV. in Const. cum semper 103 §. 41 et seq. p. 225 t. 1 Bullarii.

(4) De Missa Parochiali vide laudatam Const. 103 Benedicti XIV §. 2 et seq. pag. 225.

61. Privata Missa est, quæ sine cantu, ac solemnibus cæremoniis à solo Sacerdote celebratur, uno tantum ministrante; sive pauci alii, sive nulli intersint, sive solus Sacerdos, sive alii etiam Eucharistiam accipiant (1). Privatæ Missæ usus perpetuus in Ecclesia fuit; ut proinde sese deridendos præbeant recentiores hæretici, cum rem novam, et contra Missæ œconomiam prædicant id, quod constanti Ecclesiæ sententiâ, longaque vetustate firmatum est (2).

(1) Missa privata differt à *solitaria*, quam nimirum solus Sacerdos, ministrante, ac præsentem nemine, celebrabat. Id Missæ genus primum instituerunt Monachi sæculo IX., deinde etiam sæculares Presbyteri arripuerunt. Verum hanc Missam veterunt sacri canones, quod præsertim absurdum esset in ea Sacerdotem dicere *dominus vobiscum, sursum corda, gratias agamus, oremus*. Concilium Moguntinum an. 815 can. 45 col. 1015, Parisiense VI. l. 1 c. 48 col. 1524 t. 4 collect. Harduini, Nannetense apud Ivonem par. 3 c. 7, can. 61 de Consecr. dist. 1, qui canon sæculo IX. antiquior non est, et ideo male Soteri, aut Anacleto attribuitur.

(2) Vide Concilium Tridentinum Sess. 22 can. 8 et c. 6 de Sacrific. Missæ, Benedictum XIV. in Const. Certiores 64 p. 129 t. 1 ejus Bullar. ed. Romæ seu Venet. 1754. Et sane gravis est insania, atque error Lutheri, aliorumque hæreticorum, qui privatas missas, atque eas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, abrogandas censuerunt. Nam etiam privata Missa, quamquam careat externo illo solemnem ritu, qui intimam ejus naturam non attingit, verum est sacrificium, atque in ea similiter, sicut in Missa solemnem, verum Christi corpus, et sanguis consecratur. Atque hæc quoque Missæ, ut recte inquit Synodus Tridentina l. c., *vere communes censerit debent, partim quod in iis populus spiritualiter communicet, partim vero quod à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur*. Perpetuum ea de re Ecclesiæ usum, pluribus collectis ecclesiasticis monumentis, fuisse demonstrant, Card. Bona Reri liturg. l. 1 c. 14 §. 1 et seq. ibique Sala in Not. p. 276 et seq. t. 1, Natalis Alexander Hist. eccles. sæc. 4 c. 6 art. 19 §. 1 n. 3 t. 4 p. 500, sæc. 15 et 14 tota diss. 15 p. 476 seq. t. 8, et sæc. 15 ac 16 dist. 12 art. 12 n. 5 p. 556 t. 9 ed. Ven. an. 1776, Tournelyus Prælect. theolog. de Sacrific. Missæ art. 3, Drouvenius de Re Sacram. l. 5 q. 9 per tot.; eandemque rem agunt, petitus ex liturgiis argumentis, Muratorius diss. de Liturg. Rom. c. 16 seq., et Assemanus in Diss. Cod. liturgic. l. 6 par. 7 præmiss. sect. 2 art. 1, 2, 3. Videndus est etiam Emanuel Schelestra-

tus in Act. Eccles. orient. cont. Lutheran. c. 1 de Missis privat. in Eccles. Græc. circ. fin., ubi narrantur conatus Lutheranorum, qui ut orientales ad suam sententiam perducerent, ad Hieremiam Constantinopolitanum Patriarcham misserunt Augustanam confessionem, in qua privatæ Missæ tolluntur. Sed responsum est, ab orientalibus, sicut ab occidentalibus, damnari pravam morem illorum, qui improba obtinendæ eleemosynæ cupiditate ad altare accedunt, non autem illos, qui ea, qua decet, pietate, et religione privatæ Missas celebrant, ut Deo sacrificium offerant.

62. Omni etiam loco, ethnicis dominantibus, sive is esset privata domus, sive carcer, sive cœmeterium, sacrificium offerbatur (1). Cum ad Christianos Imperatores rerum summa delata est, eam ob rem publica templa ædificata sunt; et vero nunc tantum in Ecclesiis consecratis, aut jussu Episcopi benedictis res divina conficitur, nisi secus postulet necessitas, quia tunc ea recte sit quovis commodo, et docenti loco (2). Cum venia Sedis Apostolicæ, etiam in privatis sacellis sacra mysteria celebrantur (3).

(1) Act. Apostol. XX. 7, Auctor. const. Apost. l. 6 c. 50 p. 571 apud Cotelierum l. c., S. Cyprianus Ep. 4 ad Presbyt. et Diacon. p. 42 ed. Paris. 1666., Philostorgius Hist. Eccles. l. 2 c. 15 p. 484 ed. Valesii Cantabrig. 1720

(2) Confer Benedictum XIV. const. Inter omnigenas 89 §. 22 t. 1 p. 180 Bullar. ed. Rom. seu Ven. 1754.

V. Syn. Tolet. an. 1582, Act. 5. Decret. 59, alias 40; et 40, alias 41.

(3) Vide Benedictum XIV. const. Magno 48 p. 216 t. 5 Bullar.

63. Jam Ecclesiæ lege Christiani dominicis, festisque diebus Missæ sacrificio interesse debent. At vetus quidem Ecclesiæ disciplina fuit, ut iis diebus singuli accederent ad Ecclesiam parochialem, ibique interessent sacrificio, quod à Parocho conficiebatur (1). Verum hæc disciplina jam pridem antiquata est; et licet deceat Christianos diebus festis ire ad Ecclesiam parochialem, nulla tamen ea de re necessitas est, et qui extra eam sacrificio intersunt, Ecclesiasticæ legi satisfaciunt, neque alicujus criminis rei sunt (2).

(1) Concilium Sardicense can. 14 col. 648 t. 1., Quini-Sextum can. 80 col. 1690 t. 3 collect. Harduini ed. Paris., c. 2 de Paroch.

(2) Leo X. Const. Intelleximus 28 p. 462 t. 3 part. 3 Bullarii Romani, S. Pius V. const. Etsi 58 n. 8 p. 576 t. 4 par. 2. Confer Benedictum XIV. de Synod. diocæs. l. 11 c. 14. §. 7 et seq.

64. Mos in Ecclesia fuit, qui quidem diu servatus est, ut Fideles omnes, qui ad Missam convenirent, suam sacrificii par-

tem, hoc est, panem, et vinum offerrent (1). Eo pane, ac vino Christi corpus, et sanguis conficiebatur, et quod supererat (supererat autem plurimum, quoniam satis lautæ, et copiosæ oblationes erant), id totum alendis clericis, et pauperibus inserviebat (2). Labentibus annis loco panis, et vini pecunia offerri cepit, quæ initio dabatur Ecclesiæ, atque omnibus generatim clericis, deinceps autem data est certo Sacerdoti, ut privatim pro certis, designatisque personis sacrificium offerret (3).

(1) Late ea de re disseram paulo post, cum de oblationibus agendi locus occurret.

(2) Confer Christianum Lupum Schol. in can. 13 Concil. Roman. V. opp. t. 6 p. 101 et seq. ed. Ven. 1726.

(3) Ab ipsis Ecclesiæ primordiis in omnibus Christianorum templis fuisse arcam, in quam fidelium pecunia inferebatur, constat ex Tertulliano Apolog. c. 59 p. 51 ed. Paris. 1675., et Justino Apol. 1 ad Antonium Pium n. 67 p. 84 ed. Paris. 1742. Eandem consuetudinem adhuc IV. et V. sæculo perseverasse, ostendunt Augustinus Serm. 356 t. 5 par. 2 opp. n. 13 col. 1589 ed. Maurin. Ven. 1751, Hieronymus Ep. 71 n. 5 col. 451 opp. t. 1 ed. Vallarsii Veronæ 1754, et Paulinus Ep. 54 sive Serm. de Gazophylacio col. 215 ed. Veron. 1756. Sed quo primum tempore pecunia in arcam inferri desierit, atque ad ipsum altare offerri cœperit, certo definire non potest. Testatur quidem Augustinus Ep. 12 ad Aurelium Primat. n. 6 col. 29 t. opp., tempore oblationis, seu Missæ pro defunctis fuisse simul denarios oblatos, sed eos oblatos fuisse constat ea lege, ut pauperibus tribuerentur. Honorius Augustodunensis, qui sæculo XII. floruit, in Gemma animæ l. 1 c. 63 in Biblioth. PP. t. 10 col. 1199 ed. Paris. tunc pecuniam ad altare loco panis offerri cœpisse asseverat, cum fideles, qui sacrificio intererant, sacrorum mysteriorum participes esse desierunt; verum non ipsum designat tempus, quo id factum fuerit. Illud vero compertissimum est, quod recte animadvertit Thomassinus Vet. et nov. Eccles. discipl. par. 51, l. c. 7 n. 8, semper olim sive panem, sive denarium Ecclesiæ, atque omnibus generatim clericis offerri consuevisse, non dari certo Sacerdoti, ut privatim rem divinam ageret pro eo, qui oblationem fecerat. Morem offerendi eleemosynam certo Sacerdoti, ut ejus largitor exuberantem sacrificii fructum in se, aliosve derivet, tantum sæculo VIII. inductum, ac sæculo XII. passim ubique receptum, putat Mabillonius Præfat. 1 in sæc. 5 Benedictin. n. 62 p. 27 ed. Ven. 1754, sed tamen eum longe antiquiorem esse contendit Franciscus Berlandus in diss. Historico-Theolg. de Oblat. par. 2 §. 2. Certe sæculo VIII. ad exitum vergente jam eam consuetudinem fuisse receptam, ostendit Chrodegangus Metensis Episcopus in regula, quam ea ætate pro suis canonicis scripsit, et in qua, c. 52 de Eleemosynis, apud Holstenium codex regular. t. 2 p. 107 ed. Angustæ Vindelic. an. 1759, canonicorum cuique permittit accipere, et in quemvis usum convertere eleemosynam, quæ pro sua sibi Missa offerebatur. Sæculo vero XI. mos hic tam late patebat, ut etiam pueris notus esset, sicuti patet ex eo, quod de S. Petro Damiani memoria prodidit Joannes Monachus in ejus Vit. c. 2 p. 5 opp. Petri Damiani t. 1 ed. Paris. 1664, quem narrat repertum numum tradidisse Presbytero, qui Deo pro ejus Patre sacrificium offerret. Confer Mamachium del Dritto libero della Chiesa etc. t. 2 par. 1 not. 1 p. 147 seqq. et t. 3 p. 1. not. 1 p. 66 seqq.

(N. S. Quum vel ipse Paulus I *Cor.* 9 v. 15, et Syn. Valent. an. 1565, Sess. 3 *Tit.* 3 cap. 7, docuerint rationi, et æquitati consentaneum esse, ut qui Ecclesiæ inservit, ab ipsa quoque speret alimoniam percipere, hinc à primis Ecclesiæ sæculis inductum est, ut quotquot ad Sacram Synaxim fideles convenirent, suam Episcopo stipem offerendam deferrent. Id nobis indicat Synod. Illiberit. *Can.* 23. Hæ oblationes etsi in pane, et vino ut plurimum consistere, ut erudite demonstrat Benedictus XIV de *Syn. Diæces. Lib.* 5 *Cap.* 8 n. 2, quarum pars Corporis, et Sanguinis Christi consecrationi, pars Clericorum deputabatur sustentationi; at sequentibus temporibus alia quæque præter panem, et vinum offerebantur; non enim panis, qui facile exsiccat, et corrumpitur, servari potest, aut semel, aut bis in anno inter Clericos dividendus, sicuti de oblationibus constituit Synod. Bracar. I., *Cap.* 21 alias *Can.* 38. Et quidem Syn. Emerit. an. 666, *Can.* 14. de pecunia quæ à fidelibus diebus festis præstari solebat, loquitur tanquam de re haud recens invecta. Verum exerescente Clericorum numero, sensim eo res deducta est, ut quantum Ecclesiæ offerre consueverant fideles, id ipsum singulis cøperint Sacerdotibus offerre. Hinc ignorantia, et avaritia Clericorum quorundam ansam adripere, ut hanc oblationum usum ad quæstum contorquerent, et Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum quodammodo venditare viderentur, toties in die Missas ingeminantes, quoties sibi pecunia tradere-
tur. Eos acriter insectati sunt S. Petrus Damiani *Lib.* 5 *Epist.* 15, Alexander II in Syn. Rom. *Can.* 55 de *Consecrat. Dist.* 1, Innocentius III, et Honorius III. *Cap.* 3, et 12 de *Celebr. Miss.* Inhibitum est plures in die celebrare Missas, præterquam in die Nativitatis Dominicæ; in aliam tamen relapsi sunt cupiditatis abusione nonnulli, ut nonnisi pacto pretio, et quasi mercede conducti, ad Divinam Rem conficiendam accederent. Utramque simul corruptelam extirpare conata est Syn. Tolet. an. 1524 *Cap.* 6; at non desuerunt Sacerdotes, qui aliam implendæ pecuniæ sili viam quæsiere, quasdam superstitionas invenientes cæremonias, ut eleemosynam auferent; id quod vetuit Syn. Valent. Sess. 3 *Tit.* 3 cap. 6.)

65. Quæ pecunia offertur Sacerdoti rem divinam conficienti, non quasi pretium sit consecrationis Eucharistiæ, quod certe simoniæ crimen esset, sed quasi stipendium debitum Sacerdoti, qui cum altari serviat, habere ex eo debet, quæ suppedient ad cultum, et ad victum (1). Et quoniam Episcopi est judicare, quid singulis Presbyteris in unoquoque loco sit necessarium, ut vitam honeste traducant, hinc ejus est definire, quid ipsis rem divinam facientibus tribuendum sit (2). Sacrificium pro eo speciatim oblatum, qui stipem dedit, non ei solum, sed etiam toti prodest Ecclesiæ; verum ille fructum ex eo capit uberiorem, modo ad capiendum sacrificii fructum aptus, et idoneus sit (3).

(1) Lutherani, et Calviniani improbant morem dandi pecuniam Sacerdoti rem divinam acturo, quasi ea pretium sacrificii sit. Sed hanc calumniam jampridem antevererat S. Thomas 2 2 qu. 400 art. 2 ad 2 inquit: *Sacerdos non accipit pecuniam, quasi pretium consecrationis Eucharistiæ, aut Missæ decantandæ, hoc enim esset simoniacum, sed quasi stipendium suæ sustentationis.* Et in 4 dist. 25 qu. 3 art. 2 quæstiunc. 1 ad 4. *Facere*

pactionem, inquit, de Missa celebranda, est simoniacum semper. Si tamen non habet alios sumptus, et non tenetur ex officio Missam cantare, potest accipere denarios, sicuti conducti Sacerdotes faciunt; non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ. Huc etiam spectat Gersonius in opusc. de Solitud. ecclesiastic. t. 2 part. 19 p. 603 ed. Antwerp. 1706 cum ait: *sufficere in primis debet ad consensum hujus veritatis usus totius communis Ecclesiæ, qui sic habet, et recipit, cui si quis detrahit, imprudenter se decipit.* Et part. 6 p. 599, Nihil æquius, inquit, secundum omnem legem esse deducit Apostolus I ad *Corint.* 9, *quam qui altari deseruit, de altari et vivat.* Hæc eadem, quæ à D. Thoma, aliisque pietate, ac doctrina præstantibus viris de honorario Missarum adversus hæreticos animadversa sunt, quadrant etiam in libellum Neapoli editum, cui titulus: *Dissertazione sù l'onorario delle Messe;* de quo libello judicium eddiderunt veritatis, ac sapientiæ plenum Scriptores Annalium Trivultiensium *ad menses Januarii et Februarii an.* 1749. In hoc libello eadem pene dicuntur, quæ contra Missarum honorarium dicta, et à pluribus refutata sunt; tum potissimum recensentur mala, et incommoda, quæ ex eo propter sacerdotum avaritiam oriri dicuntur. Sed huic rei satis provisum est à Synodo Tridentina sess. 22 in decret. de *observan. et evitan. in celebr. Missæ;* cum sancivit, ut Episcopi *cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro missis novis celebrandis datur; nec non importunas, atque illiberales elemosynarum exactiones potius, quam postulationes, aliaque hujusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certe à turpi quæstu non longe absunt, omnino prohibeant;* atque à Summis Pontificibus, præsertim Benedict. XIV, cujus præclara ea de re est Constitutio 22 p. 34 t. 1 ejus Bullarii ed. Rom. seu Venet. 1754. Si qui sunt Sacerdotes, qui saluberrimis hisce legibus non obtemperant, non ideo tollendum est Missarum honorarium, uti nemo tollenda dicat beneficia, quoniam interdum simoniæ causam præbent; itemque cetera bona, quoniam iis sæpe hominum vitia abutuntur.

(2) Consule Benedict. XIV de *Synod. diæces.* l. 5 c. 9, et in *Instit. Eccles.* 56. Atque in omnibus quidem, quæ ad Missarum celebrationem pertinent, Episcopus, tamquam delegatus Sedis Apostolicæ, etiam in exemptos jurisdictionem exercet: Benedictus XIV. in *Const. Accepimus* 17 t. 2 Bullarii p. 78 ind. ed.

(3) Walfridius Strabo, de *Reb. eccles.* c. 22 col. 685 *Bibl. PP.* t. 10 ed. Paris. cit., visus est improbare consuetudinem, per quam sacrificium speciatim offertur pro illo, qui eleemosynam dedit, non plus illud ei prodesse ratus, quam cœtui fidelium universo. Sed specialem pro certa persona sacrificii oblationem expresse docet S. Cyprianus Ep. 66 ad *Cler. et Pleb. Furn.* consisten. col. 272 ed. Maurin. Ven. 1758, S. Augustinus *Confess.* l. 9 c. 12 n. 52 opp. t. 1 ed. Maurin. Ven. 1756, et in *Respons.* ad 2 Dulcitii qu. n. 4 t. 11 col. 475, Concilium Carthaginense III. *can.* 29, et IV *can.* 79 apud Labbæum t. 2 *Concil.* col. 1405 et 1443 ed. Ven., aliique complures, quos collegit Mamachius del Dritto libero della Chiesa etc. t. 3 part. 1 p. 111 et seq. not. 2, ubi ea de re graviter, copioseque agit. Quamquam sacrificium, si rem ipsam, ac præcipuum offerentem, nimirum Christum, spectemus, vim infinitam habeat, tamen, ita Christo ipso volente, ejus effectus finitus est, et ideo plus ei, pro quo speciatim offertur, quam ceteris prodesse, manifestum est. Aut enim sacrificium tamquam propitiatorium, seu satisfactorium habetur, et certe pro illo speciatim satisfacti, cujus debiti dissolvendi gratia Deo exhibetur, aut tamquam impetratorium habetur, et pro-

fecto Deum movet ad uberiora beneficia ei concedenda, pro quo Sacerdos offerens sacrificium, Deum ipsum nominatim rogat. Rem omnem explicat diligenter D. Thomas in 4 dist. 45 art. 4 quæstiunc. 1 et 2. Hinc triplex Missæ fructus distinguitur, *Generalis*, *Specialis*, *Specialissimus*. *Generalis* ad totam Ecclesiam pertinet, *specialis* ad eum, pro quo nominatim sacrificium offertur, *specialissimo* solus Sacerdos fruitur, præterea nemo. Qui specialem sacrificii oblationem respuunt, ii ne probandas quidem putant speciales preces, quæ pro aliquo funduntur. Sed alia est doctrina S. Cypriani, qui se pluries his precibus commendavit, alia ceterorum Patrum, alia Concilii Constantiensis, quod damnavit 19 articulum Wicleffi, agentis, quod *speciales orationes applicate uni Personæ per Prælatos, vel Religiosos, non plus prosunt eidem, quam generales, ceterisque paribus*: t. 16. Concil., col. 756. collect. Labbæi ed. Venet.

66. Et quamquam Missæ, quæ pro uno nominatim celebrantur, universam quoque Ecclesiam attingant, tamen Sacerdos pro eo speciatim offerre sacrificium debet, à quo eleemosynam accepit, nec licet Missam unam celebrare, ac pro pluribus stipendium accipere. Nam suam adstringunt fidem Sacerdotes, ut pro uno rem divinam agant; ac præterea cavendum est, ne quis divinum illud opus in quæstum vertat, si pro pluribus stipendiis Missam unam celebrare liceret (1). Hinc qui propter beneficium, aut capellaniam, qua fruitur, tenetur onere celebranda Missæ, non potest pro eadem Missa eleemosynam accipere (2).

(1) Confer propositiones damnatas ab Alexandro VII. n. 8, 9, 10, in Bullar. t. 6 par. 6 const. 520 pág. 85, et Benedictum XIV. const. Demandatum 87 §. 10 p. 178 t. 1. ejus Bullar.

(2) Vide Decreta Urbani VIII. in Bullar. const. 152. p. 535. t. 5. part. 5. præsertim ad 4. dubium p. 510., et Innocentium XII. in const. Nuper 155. p. 464. t. 9. Bullar. ult. ed. Consule etiam Benedictum XIV. in Instit. Eccles. 56, 56, 92., et de Synod. dioces. l. 5 c. 9; et Gagliardum in Instit. canonic. l. 2 t. 7 n. 56 et seq.: ubi de his omnibus, quæ pertinent ad missarum eleemosynas, late disputatur.

SECTIO IV.

De Pœnitentia.

67. EFFECTUS, ET NECESSITAS SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.—68. EJUS QUASI MATERIA.—69. CONFESSIO PECCATORUM.—70. QUALIS CONFESSIO ESSE DEBEAT?—71. SATISFACTIO, SEU PŒNITENTIA.—72. EA VEL PUBLICA, VEL PRIVATA.—73. ANTIQUI PŒNITENTIUM GRADUS, SEU STATIONES.—74. PLENTES, ET AUDIENTES.—75. SUBTRACTI, ET CONSISTENTES.—76. STATIONUM PŒNITENTIÆ TEMPORA.—77. PŒNITENTIUM VITA.—78. PŒNITENTIUM RESTITUENDORUM TEMPUS.—79. VETUSTI SOLEMNIS PŒNITENTIÆ GRADUS ANTIQUATI.—80. ABSOLUTIO QUANDO DANDA?—81. FORMA SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.—82. MINISTER HUIUS SACRAMENTI.—83. IN MINISTRO REQUIRITUR POTESTAS ORDINIS, ET JURISDICTIONIS.—84. UNDE SUMITUR POTESTAS JURISDICTIONIS?—85. CASUS EPISCOPO RESERVATI.—86. CASUS RESERVATI SUMMO PONTIFICI.—87. OMNIA CRIMINA ECCLESIE POTESTATI SUBJECTA.

67.

DEI gratiam baptismo quæsitam, ac postea nostris criminibus amissam, per sacramentum Pœnitentiæ recuperamus. Itaque quantum ad æternam salutem necessarius est baptismus nondum regeneratis, tantum est necessaria Pœnitentia iis qui post baptismum criminis rei facti sunt (1); et recte hoc sacramentum *secunda post naufragium tabula* appellatur (2); quoniam in eo spes est posita, ac salus eorum, qui se contagione scelerum contaminarunt. Dicitur etiam hoc sacramentum *reconciliato*, et *absolutio*, et *confessio*, et *manuum impositio reconciliatoria* (3), à Græcis autem *Exomologesis* (4) nuncupatur. Definitur à Theologis: «sacramentum, quo lapsis post baptismum, contritis, confessis, ac satisfacere proponentibus, absolutio à peccatis tribuitur.»

(1) Concilium Trident. sess. 14 c. 2 de Sacram. pœn.

(2) S. Hieronymus, Ep. 34 ad Pammach. n. 6 col. 524 t. 1 opp. ed. Veron.

(3) Concilium Arausicanum I. can. 3 apud Labbæum t. 4 col. 702 ed. Ven. Sed in Concilio Chartaginensi IV. can. 76 col. 1443 t. 2. apud eundem Labbæum dicitur simpliciter manuum impositio.

(4) Exomologesis vocabulum et confessionem, et criminum pœnitentiam significat, quod late ostendunt Fratres Ballerini not. 40 in S. Zenonem lib. 2 tract. 14 p. 197 t. 1 ed. August. Vindel. 1758.

68. Hujus sacramenti quasi materia sunt actus Pœnitentis: Contritio, Confessio, Satisfactio (1). Qui actus omnes in Pœni-